

NỢ CÔNG VÀ TĂNG TRƯỞNG KINH TẾ KINH NGHIỆM CÁC NƯỚC VÀ BÀI HỌC CHO VIỆT NAM

Ngày nhận: 18/11/2013
Ngày nhận lại: 29/11/2013
Ngày duyệt đăng: 12/12/2013
Mã số: 12-13-NCTĐ-36

TS. Nguyễn Văn Phúc
Trường ĐH Mở TP.HCM

Tóm tắt: Chủ đề nợ công gần đây thu hút sự quan tâm đặc biệt do cuộc khủng hoảng nợ công của một số nước châu Âu, bắt đầu từ Hy Lạp, gây ảnh hưởng lớn đến sự ổn định kinh tế châu Âu và toàn thế giới. Để đối phó với khủng hoảng tài chính thế giới giai đoạn 2007-2009, nhiều nước đã tăng chi tiêu chính phủ lên mức rất cao. Điều này là cần thiết để thúc đẩy phục hồi kinh tế nhưng có khả năng sẽ để lại hậu quả lâu dài, đặc biệt là tác động lên lạm phát và tăng trưởng. Nghiên cứu này sử dụng hàm hồi quy tăng trưởng để ước lượng tác động của nợ công lên tăng trưởng kinh tế. Dữ liệu được sử dụng là của các nước đang phát triển. Kết quả cho thấy khi nợ công gia tăng thì tác động ngược chiều lên tăng trưởng kinh tế, sau khi đã loại bỏ ảnh hưởng của các yếu tố khác như thu nhập bình quân đầu người ban đầu, tỉ lệ đầu tư, lạm phát, giáo dục, dân số, chỉ số hiệu quả của chính quyền. Với kết quả trên, kiến nghị đối với Việt Nam là việc gia tăng nợ công (tính theo tỉ lệ nợ công/GDP) cần hết sức thận trọng để tránh hậu quả lâu dài lên tăng trưởng kinh tế.

Từ khóa: Nợ công, tăng trưởng kinh tế.

Đặt vấn đề

Chủ đề nợ công không phải là chủ đề mới trong kinh tế học. Tuy nhiên, gần đây chủ đề này lại trở thành thời sự vì hai lý do chính: (i) Cuộc khủng hoảng nợ công của một số nước châu Âu, bắt đầu từ Hy Lạp, gây ảnh hưởng lớn đến sự ổn định kinh tế châu Âu, đồng Euro và sự quan tâm đặc biệt của cộng đồng tài chính thế giới; (ii) Để đối phó với khủng hoảng tài chính thế giới giai đoạn 2007-2009, nhiều nước đã tăng chi tiêu chính phủ lên mức rất cao. Cho đến thời điểm này, Mỹ, EU và Nhật Bản đều duy trì chính sách tiền tệ mở rộng và lãi suất thấp kỷ lục (gần bằng 0). Điều này là cần thiết để thúc đẩy phục hồi kinh tế nhưng có khả năng sẽ để lại hậu quả lâu dài, đặc biệt là tác động ngược chiều lên lạm phát và tăng trưởng. Trong giai đoạn khủng hoảng vừa qua, tỉ lệ nợ công/GDP tăng

rất nhanh ở nhiều nước. Hy Lạp không phải là một trường hợp cá biệt. Reinhart và Rogoff (2011a) cho thấy là nợ công tăng trung bình 134% ở 7 nước phát triển là Hy Lạp, Iceland, Ireland, Bồ Đào Nha, Tây Ban Nha, Anh và Mỹ chỉ ba năm sau khủng hoảng. Câu hỏi đặt ra về tác động dài hạn của nợ công lên tăng trưởng là như thế nào?

Ở Việt Nam, vấn đề nợ công cũng thu hút được sự quan tâm lớn của các nhà làm chính sách và Quốc hội. Việt Nam đã liên tục bội chi ngân sách trong rất nhiều năm. Mức bội chi thường rất cao, khoảng 5% những năm trước và 7% năm 2009. Do đó, tỉ lệ nợ công trên GDP của Việt Nam cũng đang tăng nhanh. Tại kỳ họp Quốc hội cuối năm 2013, Chính phủ đã đề xuất tăng bội chi ngân sách từ 4,9% lên 5,3% (số liệu tham khảo tại www.gso.gov.vn và Chinhphu.vn). Nhiều đại biểu quốc hội